

Sveriges Ögonläkarförening: Förbjud privat avskjutning av nyårsraketer

Den senaste nyårshelgen präglades av många incidenter av raketattacker, där framför allt ungdomar kastade fyrverkeripjäser mot varandra och förbipasserande människor. På Möllevångstorget i Malmö beskrevs situationen som kaotisk med raketer som sköts mot folk och byggnader. På vissa håll, bland annat i Göteborg, förekom också flera allvarliga olyckor där personer ådrog sig svåra ögonskador i samband med fredlig avskjutning av fyrverkerier.

Sveriges Ögonläkarförening (SÖF) går nu inför nyårsafton ut och informerar allmänheten om konsekvenserna av att hantera fyrverkerier. SÖF vill också verka för ett förbud mot privat avskjutning av raketer. Antalet fyrverkeriolyckor, framför allt med dödlig utgång, har minskat under senare år men fortfarande skadas cirka 100 personer årligen så svårt att de behöver uppsöka sjukvård; drygt 20 personer behöver vårdas inneliggande. Majoriteten är män under 25 år och ungefär en fjärdedel är under 15 år. Det vanligaste är skador på ögon och ögonlock; en vanlig skadetyper då fyrverkerier exploderar nära ansiktet är en kombination av bulbruftur, ögonlockslacerationer och orbitafrakturer.

Sveriges Ögonläkarförening ser positivt på de regleringar som gjorts de senaste åren och som lett till att antalet fyrverkeriskador har minskat. För inte så många år sedan förekom dödsfall på grund av fyrverkerier; mellan åren 1997 och 2012 dog 6 personer till följd av raketolyckor. Därefter har inga dödsolyckor inträffat och antalet olycksfall utan dödlig utgång har också minskat, troligen på grund av hårdare reglering kring fyrverkerihantering. År 2002 förbjöds smällare, 2008 förbjöds 4-tums stjärnrör och 2014 förbjöds raketer med en sprängkraft över 75 gram krut då dessa kunde penetrera kroppen och explodera.

De olyckor som trots dessa begränsningar inträffar är allvarliga nog; konsekvenserna för den enskilde blir ofta förödande. Att råka ut för en raketolycka med en fyrverkeripjäs som exploderar i ansiktet innebär ett livshotande trauma med invalidiserande skador som följd; inte sällan förlorar man ögat eller i alla fall synen. Olyckan är dramatisk, ögat är ett psykologiskt laddat organ och posttraumatiskt stress-syndrom är vanligt.

Sveriges ögonläkarförening vill se ett förbud mot all privat hantering av fyrverkerier. Dessa bör istället skötas av kommuner eller föreningar som anordnar fyrverkerier på platser och under tidsperioder godkända av polisen. Flera kommuner, däribland Växjö, Nynäshamn, Strängnäs och Mörbylånga har försökt införa allmänna fyrverkeriförbud men fått sina förslag underkända i högre instanser. Det krävs en ändring av nationell lagstiftning.

Källor:

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Epidemiologiskt centrum vid Socialstyrelsen, Polisen

Kontaktpersoner:

Madeleine Zetterberg, professor, överläkare, Sahlgrenska universitetssjukhuset, styrelseledamot i Sveriges Ögonläkarförening, E-post: madeleine.zetterberg@gu.se, Mobil: 0709-12 61 42

Maria Kugelberg, professor, överläkare, St Eriks ögonsjukhus, ordförande i Sveriges Ögonläkarförening, E-post: maria.kugelberg@sll.se, Mobil: 0737-46 47 26